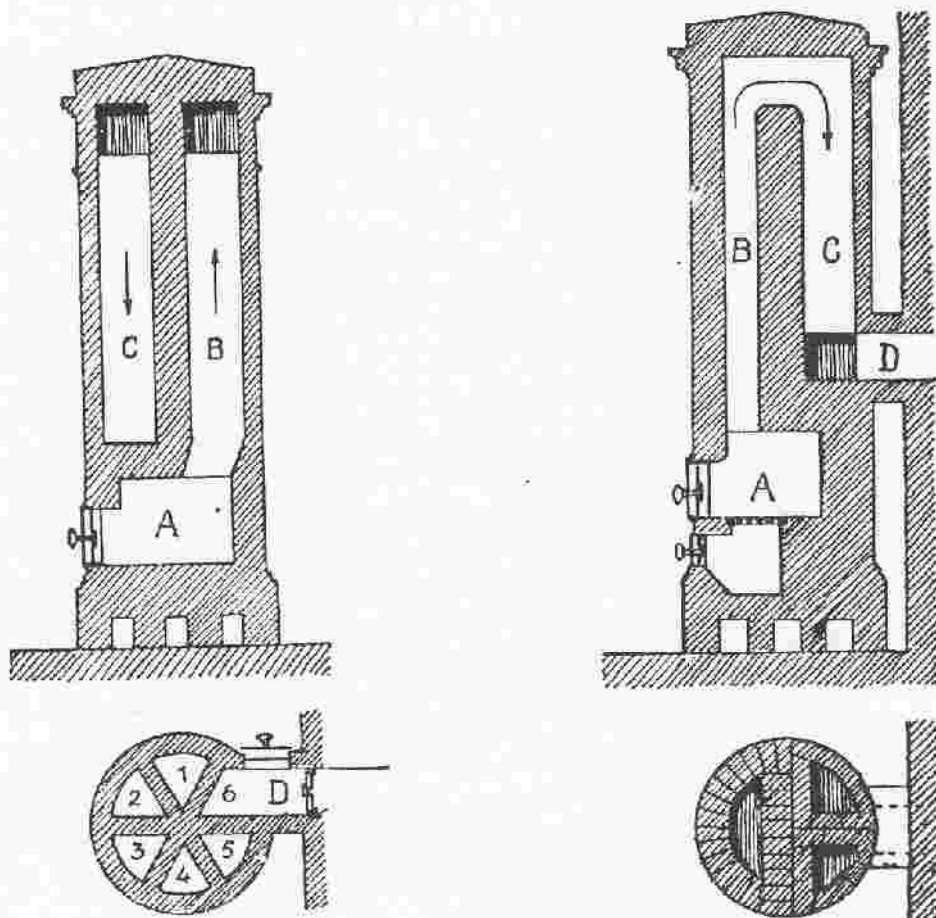

Ümmarguste ahjude ehitamisest.

Ümmargused telliskiviahjud² ehitatakse harilikult plekist kesta sisse. Tehakse ka ümmargusi pottahje, kuid nende ehitamine, nagu üldse pottahjude ehitamine, tuleb kallim plekiga ümbritsetud ahjudest. Ümmarguse pottahju tarvis tulevad valida vastava läbimõõduga ahju jaoks valmistatud potid. Enamjaolt müüakse neid tervete komplektidena.

Ahjude plekist kesti tehakse siledaid ja lainelisi. Laineline kest annab ahjule suurema välispinna, mille tõttu soojus kiiremini köetavasse ruumi üle läheb. Plekist kestaga ümbritsetatakse tihti ka kandilisi ahje.

Joon. 86.

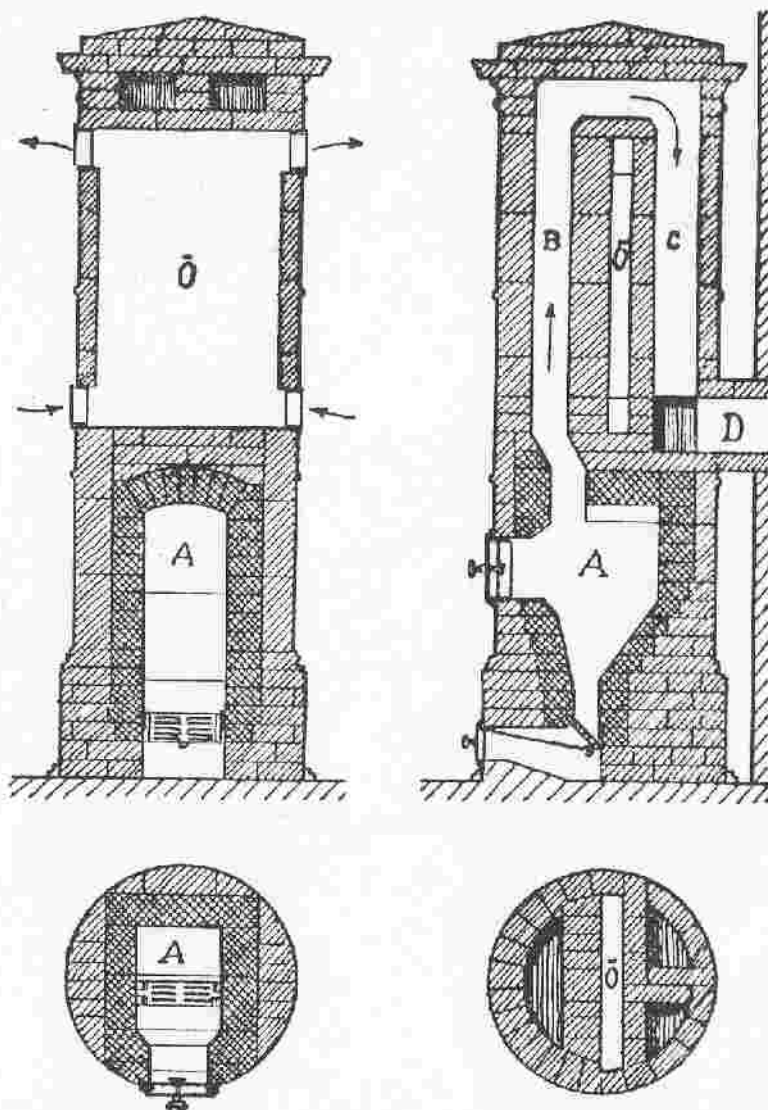
Joon. 87.

Plekist kestaga, või nagu harilikult öeldakse — plekkahjudel levimist on põhjustanud nende odav hind, mis tingitud lihtsast ja hõlpsast chitusviisist ning vähemast materjalikulust, kuna nad harilikult tehakse vähema mahuga kui pott- ja telliskiviahjud. Oma vähema mahu poolest on nad sündsamad vähemates tubades, kus peab ruumiga kokkuhoidlik olema.

Et plekkahjude lõõrid õhemate seintega tehakse, kui harilikkudel ahjudel, siis lähevad nad küttes ruttu soojaks, aga jahtuvad ka kiiremini kui massiivsemad pottahjud, millepärast peab neid sagedamini kütma. Kas üks või teine ahi sama soojuse saavutamiseks pikema aja kestes rohkem kütteainet nõuab, on raske öelda. Kütteaine kulu oleneb suurel määral korralikust tööst ja õigest kütmissviisist. Suurem

ahi tarvitab korraga enam kütet ja seisab kauem soe, sama hästi ehitatud vähem plekkahi võtab korraga vähem kütet, kuid teda tuleb selle eest tihedamini kütta.

Plekkahjude ehitamine sünnib järgmiselt: kõigepäält asetatakse kohale kesta alumine rõngas, s. o. ahju sokliososa, ja müüritakse see täis telliskividega savi abil, jättes alla tühja ruumi, et materjali kokku hoida (v. joon. 86). Selle pääle asetatakse esimene pärisrõngas, mille küljes õhukindel ahjuuks. Selle rõnga sisse müüritakse ahjupõrand, küttekolle ja selle võlv. Esimese rõnga pääle tulevad veel paar rõngast ja karniisiosa. Nendes on lõõrid. Kesta rõngaste kõrgus on 71 sm, s. o. 1 arssin. Sokli- ja karniisiosad ning mõnikord ka päälmine rõngas tehakse madalamad.

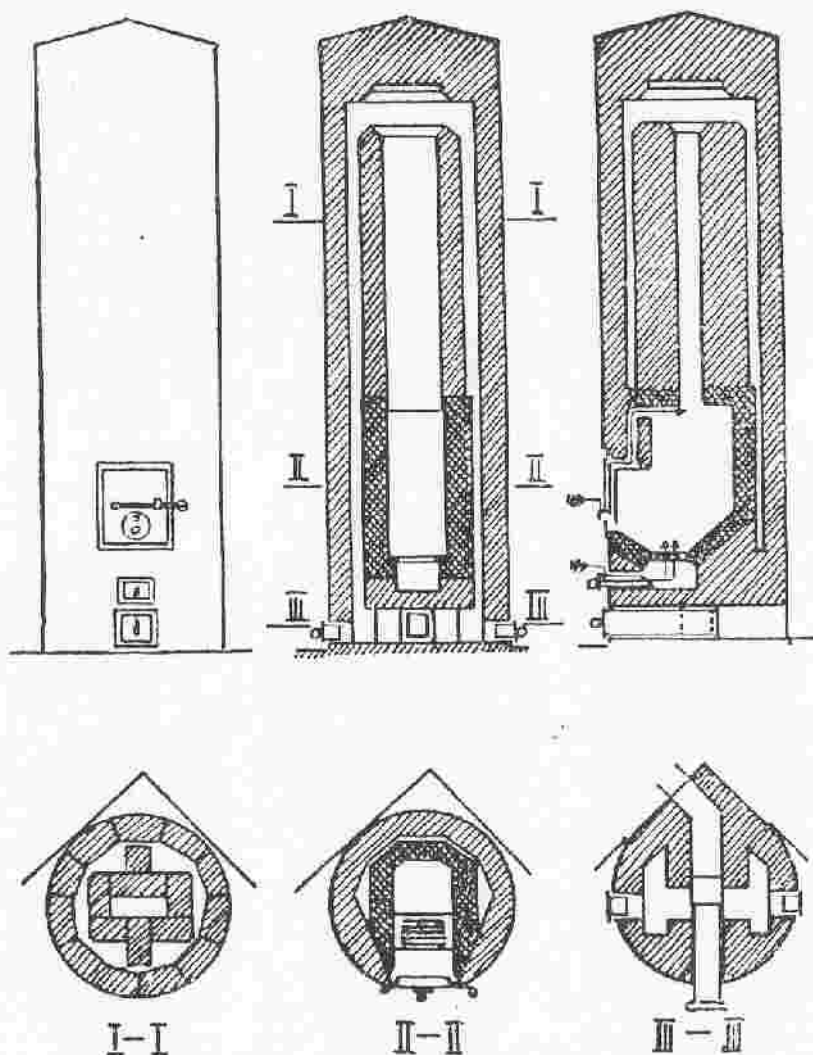

Joon. 88.

Joonistel on näidatud mõned tüübilised ümmargused ahjud. Joonis 86 näitab lihtsat ümmargust kindla koldepõhjaga ahju. Koldest A tõuseb suits lõõri B kaudu, läheb kõrvaloleva lõõri läbi alla ja nii üles-alla liikudes annab edasi soojuste lõõriseintele ning läheb lõpuks käigu D kaudu korstnasse. Peale kütmist suletakse see käik peltadega. Siin on üldse 6 lõõri (v. alumine joon. 86), mis asetatud

kiirekujuliselt. Seda tüüpi ahje nimetatakse Utermanni ahjudeks meistri järel, kes neid esimesena hakkas ehitama.

Joonis 87 kujutab restiga ümmargust ahju. Kolde A all on tuharuum teise vähema uksega. Siin on lõõride kuju ja jaotus teistsugune. Esimene lõõr B viib suitsu koldest üles ja 2 järgmist lõõri C viivad selle korruga alla, kus nad ühinevad ja juhivad suitsu käigu D kaudu korstnasse. Esimese lõõri seinad tehakse paksemad — $\frac{1}{2}$ telliskivi; tagumiste lõõride seinad $\frac{1}{4}$ telliskivi paksud, et ahi ühtlaselt soojaks läheks. Sarnase ahju läbimõõt on harilikult 67 sm. Et siduda tugevamini telliskive, müüritakse nad püsti, nagu näha alumisel jooksul.

Joon. 89.

Suurema läbimõõduga ahjud lubavad kasutada sisemist õhukambrit, nagu näha joonisel 88. Potisepad nimetavad neid silindriga ahjudeks, olgugi et õhukammer harva silindrikujuline tehakse. Joonisel on toodud kallaku koldepõhjaga restiga ahi. Lõõride ehitus on samasugune kui eelmisel ahjul, kuid keskele on asetatud plekist kast (silinder) — $\bar{O}$, mille alumine ja päänine ots ühendatud restide või klappide kaudu toaõhuga. Nii saab lasta lõõride sisemistesse vahe-seintesse kogunenud soojuse tubadesse. Klappide asetust ja õhu liikumist näeb joonisel 88 pahemal üleval. Paremal on näha lõõride ehitus ja suitsu liikumine, mis nooltega tähendatud. Sarnase ahju

läbimõõduks on kõige parem võtta 80 sm. Ahju kolle on vooderdatud tulekindlate kividega.

Viimane joonis 89 kujutab vaates ja mitmes püst- ja ristlõikes toanurka ehitatud kahekordse põlemisega ümmargust ahju, mis on täielisemaid tüüpe sel alal. Siin on asetatud esimene lõõr, mille kaudu suits koldest tõuseb, keskele, ja selle ümber rõngana allatõmbav lõõr. Suits koguneb kolde põhja alla ja läheb säält käigu kaudu korstnasse. Sisemise lõõri asetus ja eraldamine ahju välimisest kestast on tagatiseks, et ahju kunagi lõhki kütta ei saa. Sisemise lõõri seintesse kogunenud soojus ei pääse korstnasse, enne kui ta on puutunud kokku ahju välisvoodriga, mis ta enesesse võtab ja eluruumi edasi kannab. Sarnaseid ahje on meil alles vähe ehitatud, kuid tagajärjed lubavad neid ainult kiita.

J. Kirsimägi.